

Bergen Næringsråd

Bergen Chamber of Commerce and Industry

Kommunal- og regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo

27. oktober 2011

Uttalelse til NOU 2011: 3 Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst i hele landet

Bergen Næringsråd er den største næringslivsorganisasjonen i Bergensregionen med oppunder 3000 medlemmer. Store deler av våre medlemsbedrifter har stor internasjonal virksomhet, og vår internasjonale ressursgruppe har definert det å tiltrekke og beholde utenlandsk arbeidskraft som ett av gruppens strategiske fokusområder.

Internasjonal skole er et sentralt tiltak for å tiltrekke og sikre internasjonale kompetansearbeidsplasser, og Bergen Næringsråd v/ Ressursgruppe internasjonalt ønsker derfor å avgi en uttalelse på NOU 2011: 3 Kompetansearbeidsplasser – drivkraft for vekst i hele landet.

Flere steder i NOU 2011:3 blir det pekt på at et internasjonalt skoletilbud er viktig for utviklingen av kompetansearbeidsplasser.

Vi gir vår tilslutning til det som uttrykkes om nødvendigheten av et internasjonalt kompatibelt skoletilbud av høy kvalitet og at International Baccalaurate systemet representerer et slikt tilbud.

I arbeidet med å styrke næringslivets infrastruktur har Bergen Næringsråd v/Ressursgruppe Internasjonalt i løpet av 2010 og 2011 satt fokus på internasjonal skole, etter at det de senere årene er mottatt bekymringsmeldinger fra brukerne av dette tilbudet.

Oppsummert går meldingene på manglende kapasitet, bredde i fagtilbudet og kvalitet på lokaliteter. I tillegg nevnes særskilt en problemstilling som rammer internasjonale familier av norsk herkomst; omregning og uttelling ved søknad om opptak i det norske universitets- og høyskolesystemet etter gjennomføring av IB Diploma studiet.

Ressursgruppe internasjonalt har utformet et notat om disse problemstillingene som primært gjelder Bergensregionen. Notatet omhandler likevel sentrale problemstillinger og anbefalinger med relevans også for andre regioner, og vi har derfor valgt å legge ved og vise til notatet i sin helhet.

Med vennlig hilsen

Solveig Holm
Bergen Næringsråd
Leder prosjektutvikling
Administrasjonskontakt for Ressursgruppe internasjonalt

MEMO

Til: Bergen Næringsråd, Ressursgruppe Internasjonalt

Fra: Medlemmene Leif Drillestad, Paul Manger, Rune Norseng

Dato: 23 mai 2011 (revidert 30.8.2011)

STATUS INTERNASJONAL SKOLE

I Innledning og oppsummering

Internasjonal skole er satt på agendaen for ressursgruppens arbeid, etter at Bergen Næringsråd gjennom flere år har mottatt bekymringsmeldinger om det internasjonale skoletilbudet i Bergen.

For utenlandske selskaper som planlegger å etablere seg i Norge, vil det lokale skole- og helsetilbudet ofte være viktige parametre når det gjelder geografisk lokalisering av virksomheten.

Med internasjonalisering av næringslivet følger en økning i antallet internasjonale familier, så vel utenlandske familier med midlertidig opphold i Norge som norske familier med opphold i utlandet. For begge grupper er det viktig at elevene møter et tilbud som er kompatibelt med det de har reist fra eller senere kommer til. For de aller fleste løser International Baccalaureate/IB systemet, med 1.740 IB skoler i 129 land og all undervisning på engelsk, denne utfordringen. IB systemet gir også omfattende adgang til resultatmåling og sammenligning mellom land, regioner og enkeltskoler.

For begge familiegrupper er det av stor betydning at det lokale tilbudet fremstår som fullverdig og attraktivt. For de norske familiene er det dessuten viktig at IB utdanningen blir korrekt behandlet ved innpassing for opptak i det norske universitets- og høyskolesystemet.

I Bergen tilbyr International School of Bergen (ISB) IB modulene for grunnskolen, mens IB Diploma programmet (videregående skole) tilbys ved Bergen Katedralskole. Ultimo april 2011 mottok ISB autorisasjon fra den internasjonale IB organisasjonen til også å oppta IB Diploma elever.

Ressursgruppen har hatt flere møter om temaet i løpet av høsten 2010 og våren 2011. Representanter for ISB og Katedralskolen har deltatt på hvert sitt gruppemøte. For øvrig deltok direktøren ved Senter for internasjonalisering av høgre utdanning /SIU (med hovedkontor i Bergen og visse oppgaver innen videregående skole), på møtet som behandlet IB Diploma programmet.

Bergen Næringsråd
Bergen Chamber of Commerce and Industry

Ressursgruppe Internasjonalt

Som det vil bli redegjort for, er det ressursgruppens oppfatning at det internasjonale tilbudet i Bergen ikke er tilfredsstillende og vesentlig mindre attraktivt enn tilsvarende i Oslo og Stavanger.

Heller ikke arbeidet med innpassing i det norske universitets- og høyskolesystemet holder akseptabel kvalitet. Dette gjelder så vel myndighetenes arbeid (Kunnskapsdepartementet og Samordna Opptak) som arbeidet utført av styret for de norske IB skolene i Norge.

Etter ressursgruppens oppfatning er internasjonal skole et spørsmål om infrastruktur. Det må primært være en offentlig oppgave å sørge for at næringslivet tilbys infrastruktur med tilstrekkelig kapasitet og kvalitet.

Både lokalt og nasjonalt tyder mye på at det er nødvendig å involvere offentlige myndigheter med ansvar for næringslivets rammevilkår i utviklingen av det internasjonale skoletilbudet.

Etter gruppens vurdering vil det internasjonale tilbudet også være tjent med en styrking av brukerfora (nasjonalt og lokalt) bestående av representanter for næringsliv, foresatte og elever.

II Tilbudet i Bergen

1. Lokaler

ISB har i lengre tid hatt problemer med kapasitet og kvalitet på de fysiske lokalene. Begge deler representerer etter ressursgruppens syn vesentlige mangler i det lokale tilbudet.

I dag er det Bergen kommune som har ansvar for å stille lokaler til rådighet for ISB. Etter ressursgruppens mening må Bergen kommune ta snarlig grep for å bedre situasjonen. Det kan ikke aksepteres at det internasjonale skoletilbudet deltar i køen for innhenting av etterslepet offentlig fattigdom har ført til hva vedlikehold og oppgradering angår. For utenlandsk næringsliv og tilhørende brukergrupper er det lite tvilsomt at de fysiske lokalitetene til den gjennomsnittlige Bergenskolen vil fremstå som lite attraktive. Saken blir ikke bedre av at ISB fasilitetene befinner seg godt under gjennomsnittet.

Ved Bergen Katedralskole ble det gitt uttrykk for at antallet klasserom var en begrensning for å kunne utvide IB Diploma Program fra en til to klasser.

Etter ressursgruppens oppfatning er det uakseptabelt at antall klasserom begrenser kapasiteten i det internasjonale tilbudet. Mangler det klasserom må virkningene avgrenses til den norske videregående skolen, og selvsagt ikke ramme det internasjonale programmet.

Fylkestinget i Hordaland startet i mars 2011 opp arbeidet med en skolebruksplan med oversikt over hva hver skole skal tilby i fremtiden. Den ferdige planen skal fylkestinget behandle i mars 2012. I samband med skolebruksplanen har Bergen Katedralskole søkt om en utvidelse av IB Diploma program til to klasser.

Bergen Næringsråd
Bergen Chamber of Commerce and Industry

Ressursgruppe Internasjonalt

Etter det som er opplyst følger IB opptaket ved Bergen Katedralskole de ordinære opptaksfristene for opptak i den norske videregående skolen, det vil si at opptak utenfor vanlig syklus viser seg svært problematisk. Dette er ikke tilfredsstillende.

2. Fagtilbudet

Skal IB systemets kompatibilitet fungere, forutsetter dette en viss bredde i fagtilbudet. Særlig gjør dette seg gjeldende på IB Diploma (videregående) nivået.

I dag er tilbudet av IB fag ved Bergen Katedralskole svært begrenset. Resultatet blir ofte at elever fra utenlandske skoler ikke kan fortsette med fag de tidligere har fulgt i utlandet. Tilbudet av tredjespråk er også mangelfullt og de siste årene har det ikke vært reelle IB Diploma tilbud innen fransk eller spansk.

Bergen Katedralskole er en offentlig skole. Etter ressursgruppens oppfatning er det behov for å fristille IB Diploma programmet fra den norske videregående utdanningen ved skolen. Det bærer galt av sted når IB programmet må konkurrere om prioritet, enten det gjelder klasserom eller lærerkrefter. Det er derfor positivt, gitt at ISB får tilfredsstillende rammevilkår, at IB Diploma tilbudet nå blir etablert også ved denne skolen. ISB vil derved kunne tilby hele spekteret av IB programmer, fra Kindergarten til videregående skole.

Med henvisning til punkt 1 over, nevnes til slutt at en kapasitetsøkning nødvendigvis også gir grunnlag for et bredere fagtilbud.

3. Resultatmåling

Særlig IB Diploma programmet er i betydelig grad eksamensorientert med tilhørende muligheter for måling og sammenligning av resultater skoler i mellom. Etter ressursgruppens oppfatning er dette et verktøy som må tas i bruk for å kunne vurdere kvaliteten på det lokale tilbudet opp mot tilsvarende tilbud i resten av landet.

4. Etablering av brukerfora

Etablering av brukerfora med representasjon fra næringslivet/brukerne av det internasjonale tilbudet anses å være et viktig virkemiddel for å utveksle informasjon, kunne reagere raskt på avvik og gi bidrag ved behov for påtrykk overfor lokale myndigheter. I sær på IB Diploma nivået synes det å mangle et forum for regelmessig kommunikasjon med brukerinteressene.

III Nasjonal behandling av det internasjonale skoletilbudet

I Kunnskapsdepartementet og Samordna Opptak blir internasjonal skole stemoderlig behandlet.

(Samordna Opptak er et statlig organ underlagt et styre valgt av Kunnskapsdepartementet. Samordna Opptak administrerer opptaket av nye studenter til norske universiteter og høyskoler.)

Innledningsvis har ressursgruppen definert internasjonal skole som et spørsmål om næringslivets infrastruktur, der Kunnskapsdepartementet må dele det nasjonale ansvaret med Næringsdepartementet. (På samme vis bør ansvaret deles mellom skolesektoren og næringssektoren lokalt.)

Med deling av ansvaret bør det være mulig å unngå at internasjonal skole havner i andre rekke ved myndighetenes håndtering av saker som har med norsk skolepolitikk å gjøre. Med ansvar plassert i Næringsdepartementet, kan krav til bygningsmasse, kapasitet og bredde i fagtilbudet i IB skolene, gjøres til gjenstand for egen behandling.

Et uheldig forhold som nevnes særskilt, gjelder behandlingen av IB Diploma elever som vil ta høyere utdanning i Norge.

Mens ledende nasjoner innen høyere utdanning gir IB Diploma studentene særlig kredit ved opptak til universiteter og høyskoler, har situasjonen gjennom flere år vært stikk motsatt her i landet, selv om programmet anses å være mer krevende enn norsk videregående. Resultatet av det som oppfattes som urimelig forskjellsbehandling, er at ambisiøse elever i betydelig grad frarådes å ta Diploma Program av tidligere elever/foresatte.

Problemet skyldes primært svake kunnskaper om og lav prioritering av utenlandsk utdanning i Kunnskapsdepartementet/Samordna Opptak. Det er også behov for å styrke styret for IB Diploma skolene i Norge. Styret består i dag av tre lærere/IB koordinatore fra offentlige skoler og utøver sin funksjon uten særskilt honorering. Dette legger begrensninger på ressursene som er tilgjengelig i høringsrunder med departementet, til oppfølging av elevhenvendelser om tema som omregning, tilleggspoeng for realfag og språk mv. Det er vårt inntrykk at styret for IB Diploma skolene trenger støtte fra brukergruppene. Dette gjør seg særlig gjeldende i kontakten med sentrale myndigheter.

Styrkingen av IB styret som representerer IB Diploma programmet, må skje i samråd med IB skolene. Det er videre et poeng å etablere kontakt med hovedkontoret til den internasjonale IB organisasjonen i Sveits for å hente erfaringer omkring organisering i land der tilbudet er utviklet lenger enn i Norge.

Næringslivet er den sentrale brukeren av IB Diploma tilbudet. Representasjon i styret for de norske IB Diploma skolene vil sørge for løpende kommunikasjon med brukerinteressene og i tillegg styrke mulighetene for å nå frem i dialog med myndighetene.

IV Forslag til tiltak

1. Kort sikt

a. Lokalt bør Bergen Næringsråd ta initiativ til et møte med Bergen Kommune om næringslivets infrastruktur, der formålet er å bidra til en avklaring av situasjonen for International School of Bergen (ISB). Initiativet bør forberedes sammen med representanter for ISB (inkludert brukerrepresentanter) og følges opp gjennom regelmessige møter med kommunen.

I forhold til Bergen Katedralskole må IB Diploma programmets stilling avklares med sikte på kapasitet og fagtilbud. Bergen Næringsråd bør uttrykke sin støtte til skolens søknad til fylkestinget om å utvide IB tilbudet til to klasser.

Bergen Katedralskole bør (sammen med ISB når Diploma programmet kommer i gang også ved denne skolen) iverksette og gjøre tilgjengelig resultatsammenligninger med andre IB Diploma skoler i Norge for å vise hvor tilbudet befinner seg kvalitetsmessig.

b. Nasjonalt bør Bergen Næringsråd, eventuelt i samarbeid med næringsorganisasjoner i andre regioner, initiere et møte med Næringsdepartementet for å anmode om departementets medvirkning i utviklingen av det internasjonale skoletilbudet. Anbefalingen til departementet er å sette ned en hurtigarbeidende gruppe nasjonalt, med oppgave å kartlegge og bringe anbefalinger opp på departementalt nivå.

c. NOU 2011: 3 Kompetansearbeidsplasser - drivkraft for vekst i hele landet er for tiden ute på høring med høringsfrist 9. august 2011. Utredningen omtaler flere steder nødvendigheten av å ha et attraktivt International Baccalaureate tilbud. Ressursgruppen bør ha som målsetting å avgi en høringsuttalelse til punktene om internasjonal skole, en uttalelse med vinkling infrastruktur og som tar for seg tema som kapasitet, kvalitet, finansiering, innpassing i opptak ved norske universitet/høyskoler og brukerrepresentasjon i sentrale organer.

d. I samarbeid med andre næringsorganisasjoner etterlyse en grundig gjennomgang og sammenligning av fagtilbudet i IB Diploma programmet for å rette opp feil samt sikre korrekt og rettferdig behandling i opptaket til norske universitet og høyskoler. Så lenge internasjonal skole er underlagt Kunnskapsdepartementet alene, vil det være dette departementet som må bearbeides, sammen med Samordna Opptak. Også i denne gjennomgangen er det viktig at brukergruppene blir representert.

2. Lengre sikt

a. Sørge for at det internasjonale skoletilbudet regelmessig står høyt oppe på agendaen ved evaluering av infrastrukturen som tilbys næringslivet i regionen.

b. Etablering av brukerfora og profesjonalisering av organer som representerer det internasjonale skoletilbudet vil være nødvendig for å ivareta brukernes interesser overfor lokale og nasjonale myndigheter.

c. Bidra til at det på nasjonalt nivå fastsettes minimumskrav til bredde i fagtilbudet og utvikles verktøy for fremskriving av kapasitetsbehovet i den internasjonale skolen. Et attraktivt internasjonalt skoletilbud som også er interessant for norske elever uten tilknytning til en internasjonal familie, gir mulighet til å utnytte eventuell ledig kapasitet. Det er dessuten verdt å fremholde at et stort innslag av slike elever bidrar til integrering av elevmassen i lokalsamfunnet.

d. En rekke IB Diploma fag befinner seg et godt stykke inn på universitetsnivå og fra andre land foreligger vellykkede eksempler på samarbeid mellom lokale universitet og IB Diploma skoler. Et samarbeid kan blant annet bidra til å opprettholde et bredt fagtilbud ved at det enkelte år kan trekkes på ressurser ved universitetet i fag der IB Diploma tilbudet normalt ikke forsvaret en

permanent undervisningsstilling. I Bergen er det grunn til å tro at et slikt samarbeid ville ha unngått at IB elevene stod uten et troverdig tilbud i fremmedspråk som fransk og spansk.

e. Avklare om det er muligheter for positive synergieffekter med Senter for internasjonalisering av høgre utdanning/SIU (hovedkontor i Bergen), med ansvar for en rekke internasjonale utvekslingsprogrammer. (SIU er et statlig forvaltningsorgan underlagt Kunnskapsdepartementet). Med full kompatibilitet over landegrensene, bør IB Diploma programmet være særlig egnet for utveksling både på elev- og lærernivå.

Bergen Næringsråd
Bergen Chamber of Commerce and Industry

Ressursgruppe Internasjonalt